

פרשת מסעי

ואת הערים ... שש ערי המקלט אשר תתנו לנס שמה הרצח ועליהם תתנו ארבעים ושתיים עיר (לה, ו)

"אמר אביי: הללו (שש ערי מקלט) קולטות בין לדעת בין שלא לדעת, הללו (ארבעים ושתיים ערי הלויים) לדעת קולטות, שלא לדעת אינן קולטות". "אמר רב כהנא: מחלוקת (אם מעלים שכר ללויים או לא) - בשש ... אבל בארבעים ושתיים - דברי הכל היו מעלין להם שכר" (מכות).

בדברי חז"ל אלו מצינו שני חילוקים בין ערים אלו: א. שבשש ערי המקלט נקלט הרוצח אף אם נכנס אליהן ללא ידיעה שערי מקלט הן, מה שאין כן ערי הלויים, שאינן קולטות אלא אם כן נכנס אליהן הרוצח מתוך כונה וידיעה שהן ערי מקלט. ב. שבשש ערי המקלט פטור הרוצח מלהעלות שכר ומיסים לדירים שם, ואילו בערי הלויים צריך הרוצח לשלם שכר ולהשתתף בכל הוצאות העיר.

השאלות המתעוררות הן: א. מדוע נשתנו דיני של ערי הלויים מדין של שש ערי המקלט בשני ענינים אלו? ב. הדמיון בין מסעות בני ישראל המוזכרים בפרשה 42 - מסעות, למנין של ערי הלויים 42 - האם יש סיבה לדמיון?

ובהסבר הדברים הוא, שהרי נאמר: "אשר ירצח את רעהו בבלי דעת". תוצאה זו של רציחה בשוגג נובעת מחוסר ההתבוננות של הרוצח במעשיו ותוצאותיהם, שהרי אילו היו מעשיו במחשבה וב"דעת", היה ודאי שוקל יותר את פעולותיו ולא היה בא לידי רציחה בשוגג. חסרון זה נובע מחסרון בהנהגת חייו על פי התורה, כמובא "אין דעת אלא תורה".

מעתה, ערי הלויים הינן ערים שבהן יכול הרוצח להתחנך ולתקן מעשיו, ואילו שש ערי המקלט קולטות את הרוצח אף על פי שאין בהן יכולת לתקן מעשיו, ציוה הבורא על הכנתן מכח רחמיו על הרוצח בשגגה. ומובן שבשש ערי מקלט פטור הרוצח מתשלום מיסים לאנשי העיר משום שניתנו לו משום שהתורה חסה עליו ולכך אין הוא צריך לנהוג כאחד מתושבי העיר, ואילו ערי הלויים ניתנו כדי שיהי חלק מאנשי העיר וילמד ממעשיהם, ולכן עליו לשלם את הוצאות העיר, שרק כך יוכל ללמוד מהם כיצד מתנהלים חיי על פי התורה.

במסעות בני ישראל היה החלק של "ויסעו" והחלק של "ויחנו", היות והמסעות היו דרך ההתעלות של בני ישראל מטומאת מצאים, קושי זה של עקירה ממקום מושבם הקנה להם את העליה למדרגה של קדושה, ואילו ההפסק בחניה נועד להשריש את המדרגה החדשה לבל תאבד, התבוננות שנעשתה בזמן החניה, כך נועדה השהיה של הרוצח בערי הלויים להתבוננות ולקניית הדעת.

מקור: דרש דוד